

Vänsterpress om Tet-offensiven 50 år efteråt

Tetoffensiven¹, som inleddes i södra Vietnam i slutet av januari 1968, innebar en stor motgång för den amerikanska stats- och militärledningen. Den punkterade den officiella amerikanska bilden enligt vilken kriget gick bra för den egna sidan: den stämde uppenbarligen inte med verkligheten. Detta resulterade i att antikrigsopinionen världen över fick ett kraftfullt uppsving. Tetoffensiven blev på så sätt en viktig vändpunkt i Vietnam-kriget och fungerade även som inspirationskälla för den antikapitalistiska vänstern över hela världen.

Artiklarna nedan behandlar offensiven ur olika synvinklar. Pierre Rousset lägger t ex tyngdpunkten på dess betydelse för den internationella solidaritetsrörelsen och radikaliseringen.

Martin F

Innehåll

Arne Johansson: Tetoffensiven – Vietnamkrigets vändpunkt.....	1
Tomas Westerström: Tet-offensiven 1968 – en avgörande vändpunkt i Vietnamkriget	3
Pierre Rousset: Tet-offensiven, internationell solidaritet och radikalisering	5

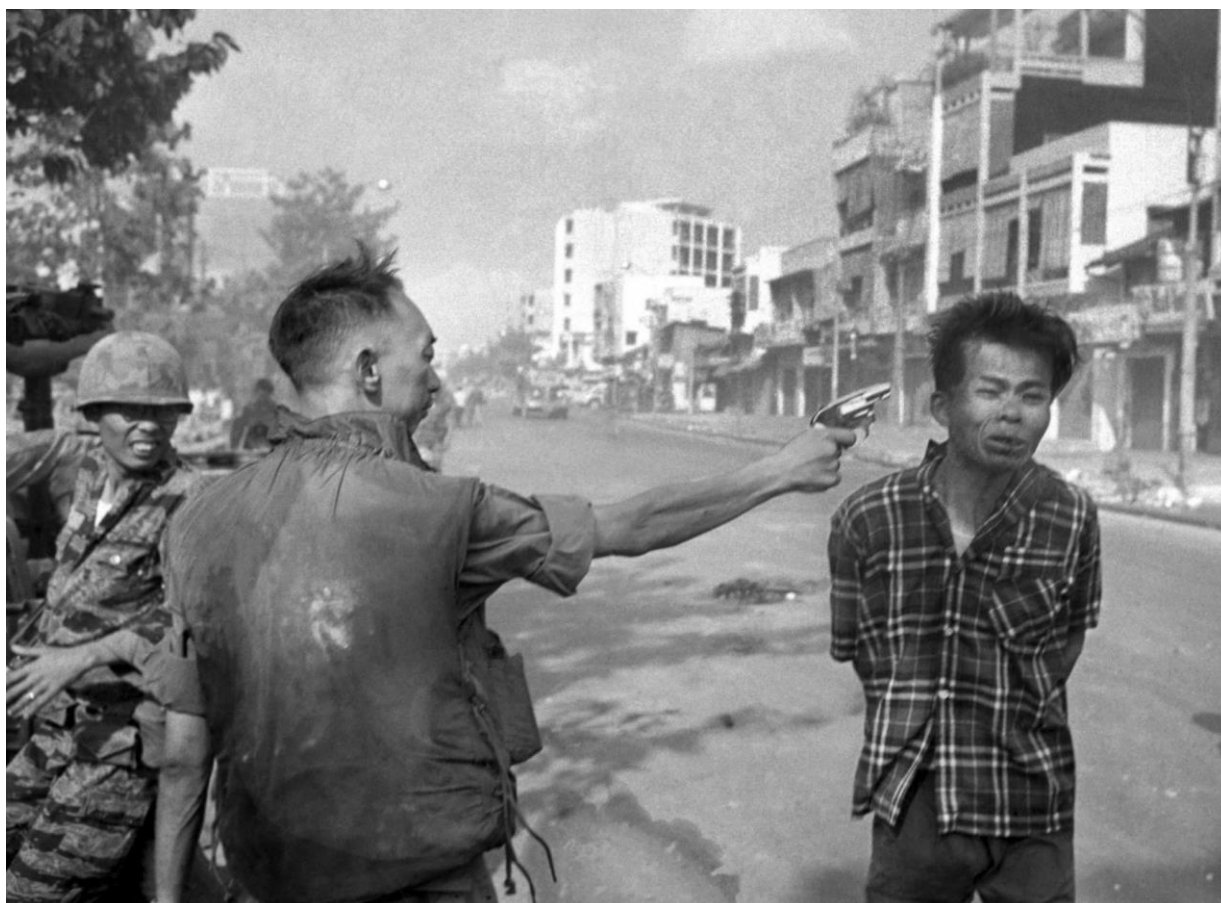
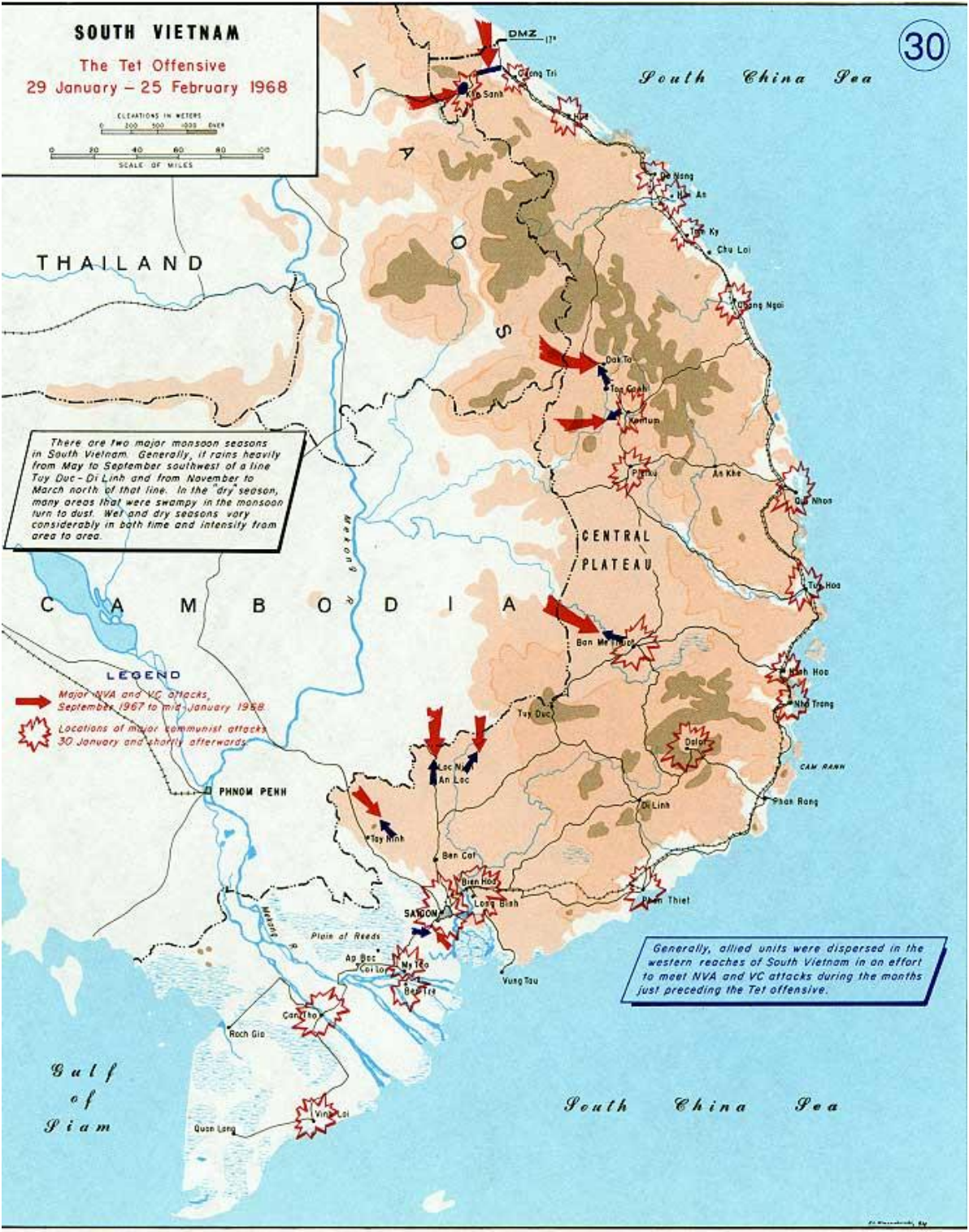

Bild som upprörde världen: Den sydvietnamesiska polischefen, general Nguyen Ngoc Loan, skjuter den misstänkta FNL-funktionären Nguyen Van Lem på öppen gata i Saigon 1 februari 1968.

---

¹ ”Tet” är det vietnamesiska nyåret, årets största högtid. 1968 inträffade det 30 januari.

Arne Johansson: Tetoffensiven – Vietnamkrigets vändpunkt

Ur *Offensiv* 28/2 2018

Tet-offensiven blev början på slutet för det USA-ledda Vietnamkriget. Den bidrog till att hemmaopinionen svängde.

Det är i år dags att uppmärksamma 50-årsminnet av 1968, det stormiga år vars inledning präglades av både Vietnamkriget och den svarta medborgarrättsrörelsen i USA. 1968 kulminerade med den maj-revolt i Frankrike som blev början till det röda 1960- och 70-tal, som även *Offensiv* är en produkt av.

Av de dramatiska händelser som utlöste ett politiskt vänsterskred med början bland de unga är den massiva Tet-offensiven från den nordvietnamesiska folkarmén och befrielsefronten FNL den enskilt viktigaste. Tet-offensiven, som kom totalt överraskande för USA, blev en avgörande vändpunkt i det nästan 20 år långa Vietnamkriget mellan november 1955 och den 30 april 1975.

Vietnamkriget måste ses i ljuset av den skräck som den koloniala frigörelsekampen framkallade bland världskapitalismens strateger i spåren av Sovjetunionens seger i andra världskriget, den kinesiska revolutionen, Korea-kriget och den kubanska revolutionen. ”Burma, Thailand, Indien, Japan, Filippinerna och uppenbarligen Laos och Kambodja är bland dem vars säkerhet skulle hotas om kommunismens röda våg skulle översvämma Vietnam”, varnade den dåvarande USA-senatorn John F. Kennedy i ett tal 1956 till en konferens för ”Amerikas vänner till Vietnam”.

Den vietnamesiska motståndsrörelsen Vietminh, ledd av Ho Chi Minh, bekämpade först den japanska ockupationen under andra världskriget och besegrade sedan även fransmännen och konsoliderade makten i Vietnams nordliga del. Men det löfte om återförening av det tillfälligt delade landet efter fria val som utlovades enligt fredsavtalet i Genève undertecknades aldrig

av USA, vars president Eisenhower skrev att han inte hört någon expert bedöma att ”kommunisten Ho Chi Minh” i så fall skulle vinna med mindre än 80 procent. Istället genomfördes en riggad folkomröstning för att utropa Sydvietnam som Republiken Vietnam, med de minst sagt imponerande segersiffrorna 133 procent (!) i Saigon.

Medan den USA-stödda Diems korrupta regim i Sydvietnam vilade på en katolsk minoritet av gamla ämbetsmän, officerare och rika jordägare, som i hög grad hade evakuerats från landets norra och centrala delar, konsoliderade Ho Chi Minh makten i norr genom en långtgående jordreform som säkrade massivt stöd bland fattiga bönder.

Vietminh hade ett starkt stöd bland bönderna genom att stora jordegendomar även i söder konfiskerades, hyror sänktes, skulder avskrevs och även allmänningar uppläts till fattiga bönder – populära åtgärder som Diem nu försökte upphäva med hjälp av den sydvietnamesiska armén.

Under Diems brutala försök att återge makten till jordägarna 1955-63 växte ett nytt uppror bland de fattiga bönderna i Sydvietnams byar, trots att detta under de första åren motarbetades av de nordvietnamesiska makthavarna i Hanoi under tryck från både Sovjetunionen och Kina. Samtidigt var Kennedy, under hård press av såväl den misslyckade Grisbukts-invasionen av Kuba som av den laotiska gerillans framgångar, fast besluten att dra en röd linje i Vietnam. I november 1963 hade antalet USA-soldater i Vietnam ökat från 900 år 1960 till 16 000, samtidigt som FNL trots detta befäst sin kontroll av mycket stora landsbygdsområden. Trots att den sydvietnamesiska militären med ekonomiskt och materiellt stöd av USA hade blåsts upp till närmare en miljon man 1964, uppskattade CIA att FNL:s styrka ökat från ursprungliga 5 000 till 100 000.

Under president Lyndon Johnson 1963-1969 genomfördes en massiv upptrappning av kriget. Mellan 1965 och 1968 fälldes en miljon ton raketer och bomber över Nordvietnam. Startsignalen gavs efter förfalskade uppgifter om en attack på USA:s flotta i Tonkinbukten 1964.² USA tog också kommandot från den sydvietnamesiska armén med ett markkrig, som inleddes med 3 500 marinkårssoldater i mars 1965 och utökades till nästan 200 000 i december samma år.

General William Westmoreland försäkrade 1967 inför hela den församlade USA-pressen att krigets segerrika slut nu var i sikte. Det var precis innan hela fasaden rämnade. Den gigantiska Tet-offensiven inleddes strax efteråt under det vietnamesiska nyåret den 30 januari med en massiv attack mot 36 provinshuvudstäder och sex storstäder, inklusive Saigon. En spektakulär attack riktades också mot USA:s ambassad i Saigon, varav en del ockuperades under flera dagar.

Enbart under Tet-offensivens första våg dog enligt USA inte bara ”37 000 fiender” utan också 2 500 av USA:s egna marinkårssoldater.

Det enskilt allra blodigaste av dessa slag utkämpades i den gamla kejsarstaden Hué, där FNL lyckades inta den gamla kejsarborgen. Slaget lade 80 procent av Hué i ruiner och dödade 5 800 civila. Det var också där som CBS nyhetsankare Walter Cronkite på plats drog slutsatsen att media hade lurats av Pentagon, att kriget inte kunde vinnas och att det nu var dags att börja förhandla om en avslutning.

En växande rörelse mot kriget hade uppstått redan åren innan Tet-offensiven, först och främst bland de unga amerikaner som riskerade att skickas till Vietnam. Inte minst Black Power-rörelsen och de Svarta pantrarna inspirerades av den koloniala och anti-imperialistiska frigörelsekampen.

Efter de stora segrarna i södra USA för den medborgarrättsrörelse som leddes av Martin

² Om detta, se artikeln [Vietnamkriget. Tonkin-intermezzot 1964 – en tillbakablick.](#) – Red

Luther King radikaliserades denne också under trycket av allt fler sociala explosioner i en rad städer i norra USA. Med ett tal i Harlem våren 1967 på temat ”Beyond Vietnam: A Time to Break Silence” brännmärkte King USA:s regering som en stöttepelare för imperialism, kolonialism, militarism och rasism.

Tet-offensivens organisatörer hoppades kunna utlösa ett uppror i Sydvietsnams städer. Detta misslyckades till sist på grund av ett otillräckligt stöd bland städernas arbetare och medelklass för att besegra den halva miljon sydvietnamesiska och utländska soldater de hade emot sig, då den vietnamesiska revolutionen till skillnad från den ryska 1917 hade sitt främsta stöd bland landsbygdens fattiga och inte byggde på den organiserade arbetarklassens uppror.

Ändå avgjorde Tet-offensiven kriget genom att den både lyckades bryta ned stödet för kriget inom USA:s hemmaopinion och knäcka moralen bland soldaterna i USA:s krigsmakt. Sex veckor efter Tet-offensivens inledning föll också stödet för Johnsons krigspolitik från 40 till 26 procent.

Inte minst under trycket av enorma massprotester bland USA:s studenter förklarade Johnson att han inte längre tänkte ställa upp för omval. Presidentvalet vanns av Richard Nixon på ett löfte om att successivt dra tillbaka USA:s soldater och att åter ”vietnamisera” kriget. Fortfarande återstod många och blodiga faser av Vietnamkriget som inkluderade både en invasion av Kambodja 1970 och massiva bombningar av Nordvietnam julen 1972 innan ett fredsavtal i Paris kunde undertecknas. Det skulle ändå dröja till den 30 april 1975 innan Saigon intogs och USA tvingades till en förödmjukande evakuering av sin ambassad.

Vietnamkriget, som totalt uppskattas ha kostat mellan 1,3 och 4,2 miljoner dödsoffer – förutom flera miljoner skadade och förgiftade – satte en stark prägel på hela 1960- och 1970-talets radikaliserings. Liksom i den enormt aktiva FNL-rörelsen i Sverige alltsedan den blygsamma starten 1965 kom den hjältemodiga frihetskampen av Kinas och Vietnams bönder att leda till ett uppsving för maoistiska idéer, som under en period fördunklade förståelsen för arbetarklassens centrala roll i kampen för framtidens genuint demokratiska och socialistiska revolutioner.

Men arbetarklassens centrala roll skulle redan ett par månader efter Tet-offensiven sättas i ny blyxtbelysning av majrevolten i Frankrike 1968, där studenternas revolt följdes av historiens dittills största generalstrejk och startpunkten för ett helt årtionde av renässans för socialistiska idéer.

Tomas Westerström: Tet-offensiven 1968 – en avgörande vändpunkt i Vietnamkriget

Ur *Nya Arbetartidningen* 28/3 2018

Den 30 januari 1968 inledde Nordvietnams armé och FNL-gerillan en militär offensiv där man slog till mot platser över hela Sydvietnam. Trots att deras förluster blev mångdubbelt större än vad som drabbade USA och Sydvietnam kom Tet-offensiven att utgöra en vändpunkt i kriget. Detta på grund av de enorma politiska effekterna som följde i den militära kraftmätningens spår.

Tet-offensiven var mycket omfattande. Militärt blev USA och Sydvietnam helt tagna på sängen. Av Sydvietsnams 44 provinshuvudstäder anfölls 36. En av de mest anmärkningsvärda händelserna i samband med offensiven var belägringen av den amerikanska militärbasen Khe Sanh. Basen, som huserade c:a 6 000 amerikanska soldater, belägrades av styrkor från Nordvietnams armé och hade troligtvis erövrats om inte USA satt in massiva flygbombningar till försvar av basen. Militärerna fasade för jämförelsen med slaget vid Dien Bien Phu 1954 – då Frankrike förlorade ett av sina största och viktigaste slag mot samma motståndare.

En annan mycket spektakulär del i Tet-offensiven var när ett fåtal (vissa källor talar om 18) soldater från FNL-gerillan slog till mot USA:s ambassad i den sydvietnamesiska huvudstaden Saigon. Detta visade, på ett chockartat sätt, att det inte fanns en enda plats i Vietnam där amerikanerna kunde känna sig säkra.

Tet-offensiven innebar början på slutet för USA:s inblandning i Vietnam-kriget. Foto: Arkivbild

Räknar man förluster var Tet-offensiven ett nederlag för Nordvietnam/FNL. Enligt amerikanska källor förlorade Nordvietnam/FNL 58 000 soldater under offensiven, vilket var nästan lika många som USA förlorade under hela kriget. Trots detta var Tet-offensiven en avgörande vändpunkt i kriget.

Bara två månader innan offensiven inleddes påstod General William Westmoreland, överbefälhavare för de amerikanska styrkorna i Sydvietnam, att segern var inom räckhåll. Och därmed en möjlighet att avsluta ett krig som höll på att bli allt mer impopulärt hemma i USA – ett land som redan höll på att slitas isär av ökade raskravaller och politiska mord. Tet-offensiven och dess efterspel satte sådana påståenden på skam och det blev uppenbart för allt fler amerikaner, för såväl civila på hemmaplan som för soldater i Sydvietnam, att kriget inte gick att vinna. I alla fall inte inom överskådlig tid. Detta bidrog till att stärka den massiva anti-krigsrörelsen internationellt. Men i USA ledde det dessutom till att raskonflikterna fördjupades.

Det enorma tryck som skapades av hemmaopinionen i USA p.g.a. krigets utveckling ledde till att president Lyndon B. Johnson avbröt de amerikanska flyganfallen mot Nordvietnam fram till 1972 och meddelade att han inte tänkte ställa upp till omval. Johnson gick även med på att inleda fredsförhandlingar. Detta innebar början på att USA stegvis drog sig ur kriget.

Tet-offensiven visade att Nordvietnams ledare Ho Chi Minh förstod det ”västerländska” samhället och strömningarna bland ungdomar och svarta. Den amerikanska politiska och militära ledningen förstod aldrig det vietnamesiska samhället. Om något så ställde Tet-offensiven detta på sin spets och förklarar USA:s kanske avgörande nederlag i samband med offensiven.

Pierre Rousset: Tet-offensiven, internationell solidaritet och radikaliserings

Ur *Röda Rummet* nr 1-2 2018

Följande artikel skildrar de internationella verkningarna av Tet-offensiven 1968 och i synnerhet effekterna i Frankrike där Pierre Rousset var aktiv i byggandet av solidaritetsrörelsen med Vietnam. Författaren är känd för sitt mångåriga arbete med internationell solidaritet med fokus på Asien.³

I februari 1968 inledde befrielsestyrkorna i Sydvietnam ”Tet-offensiven”. Den genomfördes i mycket stor skala över hela Sydvietnam, inklusive i Saigon. Det internationella genomslaget var betydande, den stimulerade antiimperialistiska och nationella befrielseströrelser och påskyndade ungdomsradikaliseringsen i Japan, USA och Europa. Den utgjorde en vändpunkt i kriget och innebar att motståndet mot det tog fart inom själva den amerikanska militären.

Vietnam hade stått i centrum för världssituationen sedan 1965. USA tog över efter fransmännen och fortsatte en komplex militär upptrappning som med tiden krävde allt fler döds-offer, och som omfattade massiva bombningar av befriade områden i söder, av Nordvietnam, Laos och slutligen av Kambodja. Washington satte in ända upp till 500.000 soldater i detta fälttåg (under interventionen i Irak 2003 var de amerikanska styrkorna som mest 180.000 man). Jättelika B52-bombplan användes. Operation Fenix med riktade mord ledde till fler offer än vad drönarna gör idag. Världens största makt mobiliserade sina ekonomiska och vetenskapliga resurser. Konflikten ägde rum på alla fronter – inklusive den sociala: mot befrielseströrelsens revolutionära jordbruksreform ställde USA en kapitalistisk reformering av jordbruket. På många sätt var upptrappningens enorma brutalitet utan motstycke – och är än så länge unik. Den förkroppsligade imperialismens barbari.

Washington tog till dessa åtgärder för att man insåg att utgången av detta totala krig inte bara var av lokal betydelse. Det handlade om att sätta stopp för den revolutionära dynamik som hade inletts i tredje världen efter den kinesiska revolutionens seger (1949), och därefter ”begränsa och rulla tillbaka” den – målet var att återställa den imperialistiska världsordningen under amerikanskt herravälde.

Rötterna till ungdomsradikaliseringsen på 1960-talet är mångskiftande. I Frankrike hade den gaullistiska regimen, som upprättats genom en statskupp, blivit outhärdlig (”10 år räcker”), liksom den kvävande katolskinfluerade moraliska atmosfären. När studenter med arbetarbakgrund började få tillgång till universiteten uppstod nya sociala motsättningar. Året 1968 har olika nyanser i olika länder, men mobiliseringarna mot den imperialistiska upptrappningen i Vietnam utgjorde ett förenande element, en delad identitet, en viktig markör i många länder. Detta stämmer förstås i mindre utsträckning in på situationen under diktaturregimerna i Östeuropa.

Det nödvändiga ögonblicket

I Vietnam var beslutet att inleda en så omfattande militäroperation som Tet-offensiven inte någon självklarhet, och det utlöste en intensiv diskussion inom kommunistpartiets ledning. Det alternativ man till sist valde var en allomfattande, varaktig, offensiv vars yttersta mål skulle vara att röja vägen för allmänt uppror eller vars minimimål var att förändra krigets förlopp genom offensivens internationella effekter. Staden Hué (huvudstad i centrala Vietnam) gjorde motstånd i 26 dagar innan den återerövrades av amerikanska trupper – till priset av att ödeläggas. Folkarméns belägring av den jättelika militärbasen Khe Sanh varade i 77 dagar (den inleddes 21 januari och var en avledningsmanöver för att dölja förberedelserna

³ Se även Roussets artikel [Tet-offensiven](#) (från 1988)

av den verkliga Tet-offensiven). Striderna rasade i centrala Saigon (inklusive den amerikanska ambassaden) och fortsatte under lång tid i förorterna.

Ett hårt slag stod om staden Hué, som intogs av FNL och nordvietnamesiska trupper och hölls i 3 veckor. Här tar amerikanska soldater betäckning bakom en stridsvagn under striderna.

Under Tet-offensiven kombinerades folkkrigets samtliga element: gerillaoperationer, uppror, interventioner från den reguljära armén (som till en början var baserad i norr), och så vidare. Det uppstod många problem och de löstes inte alltid: Hur skulle flyktingarna i Saigons förorter organiseras under sammandrabbningen? Hur skulle de på ett varaktigt sätt skyddas mot en dödsbringande motoffensiv som var hänsynslös inför civila offer?

Även om USA till en början överraskades, så mobiliserade man snabbt sina enorma militära resurser och Saigonregimens nätverk och trupper för att möta Tet-offensiven. Den revolutionära rörelsen i Vietnam fick betala ett mycket högt pris. I synnerhet undergrävdes den vietnamesiska befrielseströrelsens (FNL) politiska och aktivistiska infrastruktur allvarligt när den framträdde öppet – de omfattande förlusterna av kadrer i södra Vietnam fick långvariga konsekvenser.

1968 stod den vietnamesiska ledningen inför ett verkligt dilemma. Utvecklingen av kriget måste ändras, annars skulle den amerikanska militära upptrappningen kunna fortsätta i obegränsad skala; och exempelvis leda till massiva bombningar av fördämningarna i Röda flodens delta i norr, vilket skulle ha orsakat översvämningar av stora, tätbefolkade områden.

Det var särskilt nödvändigt att agera beslutsamt och utan dröjsmål, eftersom den rysk-kinesiska konflikten pågick för fullt och Kina hade kastats in i det samhälleliga tumultet som den så kallade Kulturrevolutionen utgjorde. Det kom fortfarande materiell och militär hjälp från Moskva och Beijing, men hur länge till?

Mer än att vara ett ”gynnsamt ögonblick” var februari 1968 ett ”nödvändigt ögonblick”. Det hade varit mycket mindre kostsamt att genomföra en spektakulär men snabb offensiv (där de revolutionära enheterna kvickt drog sig tillbaka efter samtliga angrepp inom hela området) men det skulle inte ha förändrat krigsutvecklingen. Det var ett mycket riskabelt spel att engagera så mycket trupper under så lång tid – och priset var högt – men krigets förlopp förändrades verkligen.

Elektrisk chock

Tetoffensiven skickade en elektrisk stöt genom USA och världen. Den avslöjade många av USA-regeringens lögner. Den visade att kriget varken var ”demokratiskt” eller att USA var på väg att segra, utan att det var vedervärdigt, barbariskt, och att USA hade kört fast. Den splittrade den amerikanska borgarklassen eftersom man i finanskretsarna började betrakta de ekonomiska kostnaderna för kriget som oöverkomliga. Universiteten fattade eld. De amerikanska soldaternas protester tog kollektiv form. Parollen ”Ut nu!” blev populär bland trupperna – mer än någonsin kände afroamerikanerna igen sig i Vietnams befrielsekamp.

I Japan radikaliserades kampen mot de amerikanska baserna och bygget av Naritaflygplatsen, med mobilisering av bönder, den pacifistiska rörelsen och den yttersta vänstern. I Europa hölls en internationell konferens och demonstration i Berlin medan offensiven pågick för fullt, med en symbolisk banderoll: ”Det är revolutionärens plikt att göra revolution”. Vietnams kamp upplevdes med rätta som en nära förening av en social revolution och en nationell kamp för självständighet där den ena kampen gav kraft åt den andra.

Så för yttersta vänstern blev Vietnam en symbol för världsrevolutionens aktualitet. Det politiska sammanhanget var ett helt annat än idag, 50 år senare. I Europa fanns det diktaturer i Grekland, Spanien och Portugal, och kontakter med aktivister i dessa länder måste ske underjordiskt. Många kända aktivister hade inreseförbud i ett flertal länder – för att resa och bygga band mellan rörelser måste man korsa gränser illegalt. Att hjälpa soldater som deserterade från amerikanska baser i Tyskland krävde samma typ av försiktighet. För många medlemmar inom yttersta vänsterns organisationer var det dagliga livet ett helt annat än för socialistpartiernas medlemmar. Det skedde hela tiden sammandrabbningar med fascistiska grupper, man fick göra regelbundna ”besök” på polisstationer, skador eller fängslande var alltid en möjlighet.

Identifieringen med det vietnamesiska folkets kamp hjälpte till att bygga den yttersta vänstern och förebådade – i mycket bredare kretsar – radikalismen under maj -68.

I Frankrike

Solidaritetsarbetet i Nationella kommittén för Vietnam (CVN) kom att präglas av att det redan fanns viktiga kontakter inom det solidaritetsnätverk med algeriska befrielsefronten, (FLN) som skapats som en reaktion på Frankrikes krig i Algeriet. Det rörde sig om framträdande personligheter som var självständiga i förhållande till franska kommunistpartiet, intellektuella eller engagerade vetenskapsmän, läkare och sjukvårdspersonal, socialt engagerade kristna, amerikaner som kom till Paris i protest mot kriget, ”papperslösa” och ”anonyma” och yttersta vänstern.⁴ Men de största maoistiska strömningarna höll sig för sig själva, och den maoistiska ungdomsorganisationen UJCML bildade Baskommittéerna för Vietnam (CVB). Franska kommunistpartiet PCF ledde en bred koalition som innefattade många fackföreningar. CVN förespråkade enhet, men kommunistpartiet vägrade liera sig med ”vänsteristerna”. På den här tiden angrep PCF och förtroendemän i de kommunistanknutna fackföreningarna ibland yttersta vänsterns medlemmar fysiskt under demonstrationer eller på arbetsplatserna. Vietnameserna samarbetade å sin sida med alla.

Ett särdrag hos 1960-talets Frankrike, utöver den gaullistiska regimens kris och de slumrande sociala spänningarna, var att erfarenheterna av Frankrikes smutsiga krig i Algeriet fortfarande var färska i minnet, och även de lite mer avlägsna erfarenheterna av motståndet mot den koloniala återerövringen av Vietnam, som inleddes 1946 1954 för att återskapa Frankrikes imperium. Det utgjorde den bas på vilken den antiimperialistiska solidariteten utvecklades

⁴ Inklusive delar av den maoistiska rörelsen, Parti socialiste unifié, Jeunesse communiste révolutionnaire och Alliance marxiste révolutionnaire, men inte den ”lambertistiska” rörelsen som inte deltog i solidaritetsrörelsen och inte heller under majrevolten, som de fördömde för att ha en ”äventyrspolitisk” karaktär.

återigen under 1960-talet. Här spelade den Förenade universitetskommittén en central roll.

I efterdyningarna till Tet-offensiven tvingades Washington godta principen om fredssamtal. De fördes i Paris i form av fyrpartssamtal: den nordvietnamesiska regeringen och den provisoriska revolutionära regeringen (PRG) i söder på ena sidan och USA och Saigonregimen på den andra.

Det vietnamesiska kommunistpartiet var mot att ”stormakterna” skulle delta. Det hade lärt sig av erfarenheterna från Genèveförhandlingarna 1954, då Kina och Sovjetunionen utövade hårda påtryckningar för att det skulle acceptera en kompromiss (den påstått tillfälliga delningen av landet längs den 17:e breddgraden), som var mycket sämre än vad befrielsestyrkorna var berättigade att hoppas på med tanke på styrkeförhållandena på marken. Det orimliga priset för denna kompromiss blev det andra Indokinakriget under Washingtons herravälde. USA hade nogsamt undvikit att skriva under Genèveavtalet.

Denna fråga fick en viktig genklang inom solidaritetsrörelsen, speciellt i Europa. Det franska kommunistpartiet hade traditionellt ”fred” som en central paroll, men vilken fred? Med erfarenheterna från Genève som bakgrund mobiliserade den radikala vänstern, studentrörelsen, personer som var ”oberoende” från PCF, under parollen för befrielsestyrkornas ”seger”. Inga fler ruttna kompromisser skulle påtvingas Vietnam! Till sist gjorde PCF en hedervärd förändring, och koalitionen som den ledde tog sig namnet ”Nationella aktionskommittén för det vietnamesiska folkets seger”.

Att USA:s regering gick med på framtvingade samtal innebar inte att de hade någon önskan att inleda verkliga förhandlingar. De försökte i själva verket fortfarande vinna kriget, eller i grunden ödelägga detta land som gjorde så hårt motstånd. De militära upptrappningarna fortsatte, men det internationella sammanhanget och den inrikespolitiska situationen i USA gjorde det omöjligt att ta till slutgiltiga åtgärder, som massiva bombningar av fördämningar och vallar i Röda flodens delta (även om en del träffades och försvagades) eller faktiskt atomvapen.

Men Washington kunde försöka vinna tid. En normalisering av relationerna mellan Kina och USA påbörjades. År 1971 ersattes Taiwan av Folkrepubliken i säkerhetsrådet och påföljande år reste Nixon till Beijing.

Till sist vädjade befrielsestyrkorna i Vietnam till alla delar av den internationella solidaritetsrörelsen om att mobilisera för att tvinga Washington att skriva under Parisavtalet – en kompromiss, men denna gång en vinnande kompromiss, som uppnåddes 1973. De amerikanska trupperna skulle gradvis dras bort från Vietnam (men bombningarna koncentrerades på Kambodja). 1975 föll Saigonregimen slutligen samman.

Internationalism

Dessa glödande år var en verklig skola i internationalism för vår stridbara generation. Nyttan – och därmed behovet – av solidaritet prövades. Den antog tusentals former, tusentals ansikten, tusentals uttryck och dessa olikheter stärkte dess effektivitet.

Politiska ståndpunkter till stöd för kampen i hela världen är givetvis viktiga, och utifrån situationen kan de ibland inte omsättas i aktivt kampanjarbete. Men internationalism är inte en abstrakt föreställning. Den är inte bara en teori, ett program, moral, inlevelseförmåga, ett sinnestillstånd, känslan av en kämpande gemenskap, även om den är allt detta. Den blir bara levande i handling. Om den förblir oorganiserad, även när det är möjligt med handling, så blir den hjälplös och begränsas till tomma uttalanden om engagemang. Under denna period var engagemangets verklighet uppenbart för hundratusentals, till och med miljontals, människor.

Men fallet Frankrike visar hur denna aktiva solidaritet kan vara skör. Efter generalstrejken i maj -68 försvann CVN och CVB, medan yttersta vänstern koncentrerade sig på att stärka sin

närvaro inom arbetarklassen. Men vi var fortfarande långt från den vietnamesiska seger som vi hoppades på. Det franska ”politiska ögonblicket” gör det möjligt att förstå varför det blev så. För en del av maoismen handlade det inte

längre om att stödja vietnameserna, som bedömdes stå alltför nära Moskva; det ledde till att de tog parti för de röda khmererna. För en majoritet av vår stridbara generation var det inte resultatet av ett cyniskt beslut, utan en plötslig förändring av ”prioriteringar” och entusiasm.

Ändå var det plötsliga upphörandet av solidaritetsmobiliseringarna oansvarigt i ordets starkaste mening, en oansvarighet som var smärtsamt uppenbar för vissa delar av CVN.

Den bästa hjälp vi kunde givit vietnameserna hade givetvis varit att göra revolution hemma, men det var fortfarande en lång väg kvar – och ännu mer än vi tänkte oss på den tiden. Krisen i maj försvagade det imperialistiska lägret utan att minska betydelsen av en specifik solidaritetsrörelse, vilket visade sig i hur svåra åren 1968-1975 blev i Indokina. Vi visste det, men återuppbygganden av solidaritetsrörelsen skedde inte spontant.

Vietnamesernas representanter i Frankrike gjorde allt de kunde för att hjälpa till. Till (det nu passiva) PCF:s förargelse deltog till och med PRG (Sydvietnam), laotier och khmerer vid ett möte med *Ligue communiste* (före detta JCR) [Fjärde Internationalens sektion i Frankrike – öa] som uppmanade till att återuppliva solidariteten med Indokina. Den axel av styrkor som hade givit liv åt CVN återupprättades till stor del 1971 och bildade Indokinesiska solidaritetsfronten (FSI) som fram till 1973 tog en mångfald initiativ – men som efter 1975 inte kunde svara på den politik av strypning som imperialismen bedrev under många år, eller på resultaten av de mellanbyråkratiska konflikterna mellan Kina och Sovjetunionen och den kinesisk-indokinesiska krisen.

Själva uppfattningen om en antiimperialistisk rörelse har varit ämne för splittring inom den yttersta vänstern i Frankrike. Handlade det framförallt om att popularisera exemplet med den revolutionära kampen i Vietnam bland oss själva (”Våga kämpa”)? Var det verkligen upp till det vietnamesiska folket att hjälpa oss att bygga upp oss själva? Den kompass som vägleder solidariteten, om det ordet låter vettigt, är behoven hos de som kämpar ”därborta”. Genom att svara så gott vi kan, bygger vi förvisso upp oss själva, men som en *internationalistisk organisation*.

Pierre Roussets artikel publicerades på engelska i *International Viewpoint* (13 februari 2018). Den har här översatts av Göran Källqvist och publicerades i

Lästips – Om Vietnamkriget

[Artiklar om befrielsekampen i Vietnam](#) (sammanställning)

[Vietnamrörelsen i USA](#). (Ur tidskriften *Kommentar*)

Gabriel Kolko: [Vietnam: Krig och diplomati sedan januari 1968. En analys av Förenade staternas politik](#)